

7. nedeľa v Cezročnom období

1 Sam 26, 2, 7-9, 12-13, 22-23

Ž 103, 1-2, 3-4, 8, 10, 12-13

1 Kor 15, 45-49

Lk 6, 27-38

Siedmu nedeľu v období cez rok v niektoré roky vôbec nemáme, a to kvôli dátumom, na ktoré vychádza Pôstne obdobie. Čítania k tejto sv. omši spája téma lásky k nepriateľom, vždy relevantná a zároveň jedna z najťažších praktických foriem lásky. Prvé čítanie a evanjelium nám ukazujú, že v Starom i Novom zákone stojí Boh na strane tých, ktorí sa za nenávisť odplácajú láskou.

Prvá kniha Samuelova / 26, 2. 7-9. 12-13. 22-23

Saul vstal a s troma tisíckami mužov vybraných z Izraela zostúpil na púšť Zif a tam sledil po Dávidovi.

Keď prišli Dávid a Abisai v noci k ľudu, našli Saula ležať a spať vo vozovej hradbe. Kopiju mal zabodnutú v zemi pri hlave, Abner a ľud spali okolo neho.

Abisai povedal Dávidovi: „Boh ti dnes vydal tvojho nepriateľa do rúk. Teraz ho teda na jeden raz pribodnem kopijou k zemi, druhý raz už nebude treba.“

Ale Dávid povedal Abisaimu: „Nezabíjaj ho! Ved' kto môže zdvihnúť ruku na Pánovho pomazaného a zostať nevinný?“

Dávid vzal kopiju a krčah na vodu, čo bol pri Saulovej hlave, a odišli. Nik ich nevidel, nik nič nespozoroval, nik sa neprebudil. Všetci spali, lebo na nich padol tvrdý spánok od Pána.

Keď Dávid prešiel na druhú stranu a zastal zďiaľky na temene vrchu, takže bola medzi nimi veľká vzdialenosť, Dávid povedal: „Tu je kráľova kopija. Nech príde sem jeden zo sluhov a nech ju vezme. Ale Pán odplatí každému podľa jeho spravodlivosti a vernosti. Pán ťa dnes vydal do mojej ruky, ale nechcel som zdvihnúť ruku na Pánovho pomazaného.“

Toto prvé čítanie nám dáva dôležitú lekciu o tom, ako postupovať v jednom z najzložitejších prípadov „nepriateľov“, akým môžeme čeliť: ak je naším nepriateľom nejaká autorita, najmä ak ide o Božie kráľovstvo samotné. V takejto dileme sa ocitol mladý Dávid. Saul, vodca Božieho ľudu, kráľ náležite a riadne pomazaný samotným prorokom Samuelom, sa motivovaný žiarlivosťou a strachom nespravodlivo obrátil voči Dávidovi a usiloval mu o život.

Dávid pred ním utekal, ale Saul ho prenasledoval aj so svojimi oddielmi. V situácii, ktorú opisuje toto čítanie, sa Dávid v noci vkradne do Saulovho tábora, kde má príležitosť zabiť Saula. Určite to bolo lákavé a mohlo to Dávidovi pripadať ako možnosť daná samotným Bohom. Či to nebol Boh, kto dopustil na vojakov hlboký spánok, preto, aby Dávid mohol odstrániť svojho nepriateľa? Nebolo by v tejto chvíli lepšie ukončiť Saulovu vládu a dovoliť kraľovať spravodlivému Dávidovi?

Dávid však odmietol Saula zabiť, a to z jednoduchého dôvodu: „Nezdvihnem ruku na Pánovho pomazaného.“ Saul nebol len súkromnou osobou, bol nositeľom posvätného úradu. Bol na čele Božieho ľudu a aj keď osobne bol nepoctivý, svoju funkciu zastával legitímne. Dávid vedel, že zabiť Saula by nebol len aktom osobnej pomsty, ale aj sponchybním postavenia autority uprostred Božieho ľudu a impulzom na rozpútanie občianskej vojny medzi

Izraelitmi. Politická nestabilita a občianska vojna, ktoré by sa rozpútali, ak by Dávid zabil Saula, nestáli za dočasnú úľavu, akú by bol Dávid pocítil. Okrem toho by zabitie kráľa bolo urážkou jeho posvätného úradu a nepriamo aj urážkou samého Boha. Toto Dávid nebol ochotný vykonať.

Dávidova zdržanlivosť sa ukázala ako múdra, pretože jeho mužov naučila princíp, že „proti Pánovmu pomazanému sa nedvíha ruka“. Aj Dávid bol pomazaný Pánom a po čase mal nahradiť na kráľovskom tróne Saula. Ak by bol sám dal príklad atentátu, s veľkou pravdepodobnosťou by bol neskôr vo svojej kariére sám padol rukou atentátnika. No pretože tak neurobil, on sám nikdy nečelil ničomu takému a v jeho dynastii boli veľmi zriedkavé vražedné útoky z politických príčin, vďaka čomu pretrvala vyše štyristo rokov — čo bolo najdlhšie obdobie jednej dynastie na starovekom Blízkom východe!

Tento princíp je stále platný aj v Cirkvi, ktorá je jednak kráľovstvom Božím a tiež kráľovstvom Dávida, pretože v nej vládne Syn Dávidov. Týka sa to našich pomazaných vodcov, hierarchie: kňazov, biskupov a pápeža.

Morálne a iné zlyhania kléru sa nemôžu posudzovať podľa tej istej šablóny ako u zvyšku Božieho ľudu, pretože oni sú nositeľmi posvätného úradu, ktorý si žiada rešpekt aj vtedy, keď ho ich správanie nie je hodné. V armáde existuje také príslovie: „Salutuješ uniforme, nie človeku“. Profesionálni vojaci veľmi skoro prichádzajú na to, že uniformu si oblieka celá škála pováh, počnúc obdivuhodnými až po nehanebných. Aby však armáda ako celok mohla úspešne fungovať, musí sa dodržiavať primeraná úcta a postupnosť vojenských hodností, ktoré sú dôležitejšie než akékoľvek osobné rozhodnutie alebo ten, kto ho urobí.

V Dávidovom prípade bolo potrebné vysporiadať sa s otrasnou situáciou, v ktorej sa ho posvätný vodca Božieho ľudu nepríčetne snažil zabiť. Aký paradox! Pre Dávida by bolo bývalo ľahké prestať dôverovať v Božiu prozretelnosť a podľahnúť oportunistu. On však na jednej strane podnikol kroky na svoju záchranu a utekal pred Saulom, ale na druhej strane nemal v úmysle vyvolať medzi Božím ľudom občiansku vojnu, ktorá by nepochybne viedla k porážke zo strany ich nepriateľov.

Toto učí istým zábranám aj nás v dnešnej Cirkvi. V posledných rokoch sa u mnohých členov hierarchie odhalilo množstvo „špiny“ a mohli by sme mať pokušenie začať slovnú alebo právnickú občiansku vojnu vo vnútri Cirkvi namierenú proti zdanlivým alebo skutočným páchatelom. No práve tu je miesto pre vieru. Boží ľud sa musí spoliehať na to, že jeho vodcov bude súdiť Boh, ako to prisľúbil v Ez 34, 10. Samozrejme, dá sa obrátiť na svetské authority, aj odvolať sa na biskupa a pápeža. Je správne očakávať, že samotná Cirkev bude uplatňovať svoje vlastné stratégie aj tresty, ktorými, ak by sa od začiatku riadne uskutočňovali, by sa predišlo mnohým tragickým dôsledkom, aj tým v nedávnej histórii Cirkvi. Najťažšie sa prijímajú zlyhania Petrovho nástupcu, lebo nad ním neexistuje žiadna ľudská autorita, iba Boh. Pokiaľ sa domnievame, že by bolo lepšie, ak by sa zodpovedal nám alebo nejakej komisii, je to znak nedostatku viery.

Ako návod na naše správanie voči kňazom používal sv. Josemaría spravodlivých Noemových synov. Oni zakryli nahotu svojho otca a nám sv. Josemaría radil, aby sme neupriamovali pozornosť na zlyhania našich otcov, ale poukazovali na ich najväčšie kvality. Samozrejme, tento princíp má tiež svoje hranice, pretože nesmieme mať podiel na zločinoch. Ale kvôli jednote a láske vo vnútri Cirkvi sa máme zo všetkých síl snažiť vyhýbať sa priamym konfliktom alebo útokom na tých, ktorí boli pomazaní za vodcov v Božom kráľovstve, viditeľnom na zemi. Následky otvoreného boja uprostred Božej Cirkvi – napríklad reformácia – sú často horšie než nesprávne konanie, ktoré sa boj usiloval napraviť, ale vôbec ich neumenšili. Je veľmi ťažké pamätať na tento princíp a uskutočňovať ho vtedy, keď vidíme, že niekto využíva úctu, ktorú požíva jeho úrad, na škodu ostatným.

Ak si však myslíme, že pomsta, ktorú by voči týmto ľuďom mohol prichystať človek, by mohla byť spravodlivejšia než súd vzkrieseného Krista, pred ktorým raz zastanú, je to veľmi chybný názor. Napriek niektorým pomýleným moderným úsudkom je Boh rovnako milosrdný ako *spravodlivý* a spravodlivosť sa nakoniec dostane k slovu. Niekedy je skutkom viery nebrať spravodlivosť do vlastných rúk, ale prenechať ju Bohu. Dávid, ktorého

Syn nám vládne do dnešných dní, nám v každom prípade slúži ako príklad viery v Boha a rozhodnutia nevyvolať medzi Božím ľudom boj, hoci je pre neho aj dôvod. Nesnažme sa bojovať duchovnú vojnu so svetskými zbraňami.

Žalm / 103, 1-2. 3-4. 8+10. 12-13

R.: Milostivý a milosrdný je Pán.

*Dobroreč, duša moja, Pánovi *
a celé moje vnútro jeho menu svätému.
Dobroreč, duša moja, Pánovi *
a nezabúdaj na jeho dobrodenia. R.
Veď on ti odpúšťa všetky neprávosti, *
on lieči všetky tvoje neduhy;
on vykupuje tvoj život zo záhuby, *
on ťa venčí milosrdenstvom a milosťou. R.
Milostivý a milosrdný je Pán, *
zhovievavý a dobrotivý nesmierne.
Nezaobchodí s nami podľa našich hriechov, *
ani nám neodpláca podľa našich neprávostí. R.
Ako je vzdialený východ od západu, *
tak vzdáľuje od nás našu nepravosť.
Ako sa otec zmilúva nad deťmi, *
tak sa Pán zmilúva nad tými, čo sa ho boja. R.*

Za Boží súcit a milosrdenstvo sme veľmi vďační vtedy, keď z nich máme prospech my, no nie natoľko v tých momentoch, keď z nich majú ťažiť tí, ktorých nenávidíme alebo ktorí nás zranili. Chceme, aby Boh odpustil hriechy nám, ale nie našim nepriateľom. Voči sebe chceme mať nakloneného Boha milosrdenstva, no voči iným čakáme Boha spravodlivého!

Ježišovo učenie však nepodporuje takýto dvojtvárný postoj. On nám pripomína: „(Ale) ak vy neodpustíte ľuďom, ani váš Otec neodpustí vaše hriechy“ (Mt 6, 15).

Tento žalm nám pripomína Božie milosrdenstvo voči hriešnikom. Dávid bol možno v pokušení modliť sa, aby Boh konal voči Saulovi spravodlivo. No on sám sa neskôr namočil do cudzoložstva a vraždy (2Sam 11). Vtedy sa vrhol do Božieho milosrdenstva a prosil o odpustenie a svetu pritom zanechal najväčšiu kajúcu modlitbu (Ž 51). Žalm 103 nám opakuje, že Božou prirodzenosťou je milosrdenstvo. Ak by nebol milosrdný, existencia ľudstva by skončila hriechnou vzburou Adama a Evy. Nepoddávajme sa pokryteckej túžbe po Božom milosrdenstve iba pre nás samých a nie pre iných, ktorých hriechy nám sú veľmi dobre známe.

Čítanie z Prvého listu svätého apoštola Pavla Korintánom / 1 Kor 15, 45-49

*Ako sme nosili obraz pozemského, tak budeme nosiť aj obraz nebeského
Bratia, „prvý človek, Adam, sa stal živou bytosťou“, posledný Adam oživujúcim Duchom.
Ale nie je prv duchovné, lež živočíšne, až potom duchovné.
Prvý človek zo zeme je pozemský, druhý človek je z neba. Aký je ten pozemský, takí sú aj ostatní pozemskí; a aký je nebeský, takí sú aj ostatní nebeskí.
A ako sme nosili obraz pozemského, tak budeme nosiť aj obraz nebeského.*

Aj pri tomto texte zisťujeme, že ak chceme nosiť obraz toho, ktorý je v nebesiach, nemôžeme svoj pozemský život viesť podľa pozemskej logiky, teda „robiť iným tak, ako oni robia nám“. Túto logiku „oko za oko“, nazývanú aj „bronzovým pravidlom“, obhajoval Carl Sagan v článkoch do *Parade*, celonárodného časopisu mojej mladosti¹, a tvrdil o nej, že prevyšuje Kristovo učenie. „Pozemský človek“ v Dávidovi by určite bol pripichol Saula k zemi, lebo to je logika tohto sveta. Dávid však dokázal, že už vopred žije v Novej zmluve, pretože mal Ducha Svätého (1Sam 16, 13). Jeho myslenie sledovalo nebeskú logiku, a tak pripomínalo jeho Syna, ktorý ho prevyšuje.

Aby sme mohli žiť milosrdne, ako nás k tomu volá Ježiš, musíme byť už jednou nohou v nebi a nelipnúť na sláve, peniazoch, zdraví, rozkošiach sexu a drog alebo na iných lákadlách tohto sveta, ktorý sa môže zdať úchvatný. Nebeská múdrosť pokladá tieto veci za márnosť, za ktorú sa neoplatí bojovať. To nám dáva slobodu milovať a odpúšťať.

Čítanie zo svätého Evanjelia podľa Lukáša / Lk 4, 21–30

Ježiš povedal svojim učeníkom: „Vám, ktorí ma počúvate, hovorím: Milujte svojich nepriateľov, robte dobre tým, čo vás nenávidia, žehnajte tým, čo vás preklínajú, a modlite sa za tých, čo vás potupujú!

Tomu, kto ťa udrie po líci, nadstav aj druhé. A tomu, kto ti berie plášť, neodopri ani šaty. Každému, kto ťa prosí, daj a ak ti niekto niečo vezme, nežiadaj to naspäť. Ako chcete, aby ľudia robili vám, tak robte aj vy im!

Ak milujete tých, ktorí vás milujú, akúže máte zásluhu? Ved' aj hriešnici milujú tých, čo ich milujú. Ak robíte dobre tým, čo vám dobre robia, akúže máte zásluhu? Ved' to isté robia aj hriešnici. A ak požičiavate tým, od ktorých to dúfate dostať naspäť, akúže máte zásluhu? Ved' aj hriešnici požičiavajú hriešnikom, aby dostali naspäť to isté.

Ale milujte svojich nepriateľov, dobre robte, požičiavajte a nič za to nečakajte! Tak bude vaša odmena veľká a budete synmi Najvyššieho, lebo on je dobrý aj k nevďačným a zlým.

Buďte milosrdní, ako je milosrdný váš Otec! Nesúďte a nebudete súdení! Neodsudzujte a nebudete odsúdení! Odpúšťajte a odpustí sa vám! Dávajte a dajú vám: mieru dobrú, natlačenú, natrasenú, vrchovatú vám dajú do lona. Lebo akou mierou budete merať vy, takou sa nameria aj vám.”

Ježišovo učenie tu prekonáva iných učiteľov morálky, pretože iba málokto z nich, ak vôbec niekto, navrhoval rozšírenie lásky aj na nepriateľov. Väčšina Pánových slov si nevyžaduje žiadny výklad, pretože je jasné, čo nimi myslí.

Všimnite si, že sa tu nevyklučuje sebaobrana — Pán nehovorí: „Ak do vás niekto hodí kopiju, nastavte jej hrud“. Urážky, ktoré sú tu opísané, nie sú smrteľné. Ale nechceme bagatelizovať výzvy, ktoré prináša Ježišovo učenie. Životný štýl, ktorý sa tu opisuje, je charakteristický chudobou, pri ktorej človek nie je naviazaný na bohatstvo a status. Ten, koho Ježiš vykresluje, sa natolko spolieha na to, že Otec sa o neho postará, že sa nebojí vzdať peňazí, oblečenia ani majetku, pretože vie, že jeho Nebeský Otec mu ich môže ľahko vynahradiť.

Aj keď sa môžeme chváliť ako tí, ktorí sú učeníkmi Krista, alebo majú správne učenie alebo stoja na strane pravého učenia Cirkvi, existuje skutočné nebezpečenstvo, že budeme tvoriť vzťahy iba s ďalšími „dobrými katolíckmi“ a snažiť sa vyhýbať tým typom ľudí, ktorí s nami nesúhlasia alebo neuznávajú naše hodnoty. Možno v tento týždeň môžeme skúmať svoje srdcia v modlitbe za tých, voči ktorým prechováme najväčšiu nevôľu, a potom sa rozhodnúť, že tejto osobe preukážeme nejakú láskavosť alebo prinajmenšom za nich prinesieme nejakú obeť a modlitbu za ich blaho a spásu.

¹ Carl Sagan, “A New Way to Think About Rules to Live By,” *Parade Magazine*, November 28, 1993, <http://tetrahedral.blogspot.com/2011/12/carl-sagans-new-way-to-think-about.html>.